

VÝBĚROVÉ ŘÍZENÍ NA FUNKCI ŘEDITELE/ŘEDITELKY

PROGRAM UMĚLECKÉHO VYUŽITÍ
DIVADLA NA ZÁBRADLÍ

Předkladatelé:

Petr Prokop, Jiří Havelka, Marta Ljubková

Praha, 14. 2. 2013

Obsah:

A. Motivace	3
B. Tým – personální otázky	5
I. Vedení divadla.....	5
II. Herecký soubor.....	6
III. Rezidenti	6
C. Dramaturgie	9
I. Úvod	9
II. Sezóna 2013/14	9
III. Přejchodné období od současného stavu divadla k novému uměleckému programu	11
IV. Léto 2014	13
V. Sezóna 2014/15	13
VI. Další náměty do následujících sezón	14
VII. Menší projekty	15
VIII. Další aktivity	15
IX. Zahraniční spolupráce	16
D. Marketing a PR	17
E. Finance – rozpočet – provoz	19
F. Systém sebehodnocení a kontroly	21
G. Doporučení	22
H. Životopisy předkladatelů	23

PROGRAM UMĚLECKÉHO VYUŽITÍ DIVADLA NA ZÁBRADLÍ

Petr Prokop, Jiří Havelka, Marta Ljubková

„Celý vesmír je nám servírován ze tmy naší lebky.“

A. Motivace

Divadlo Na zábradlí je samo o sobě pojmem a výzvou. V českém divadelnictví je jen velmi málo divadelních značek, které by vyvolávaly v divácích, v odborné veřejnosti a nakonec i v divadelnících samotných takové množství silných emocí a asociací. Vyskočil, Suchý, Grossman, Havel, Schorm, Lébl... Od počátku bylo zamýšleno jako místo experimentu: vzniklo v návaznosti na alternativní hudební a divadelní aktivity a stálo na otevřeném tvůrčím procesu a autorsko-interpretačním přístupu bez ohledu na žánry. Velké téma dokázal nést hravý vtip stejně jako nonsens a logika. Zábradlí bylo divadlo, kde se vždy objevovaly autorské tendence – nejsilněji na samotném začátku, posléze v rukou výrazných divadelních osobností. Přes mnohá zakolísání byly nejsilnější éry Divadla Na zábradlí vždy spojeny s autorským experimentujícím přístupem vedoucím k živému komunikujícímu divadelnímu zážitku, tedy k něčemu, co bylo u samotného zrodu a na co je potřeba navázat. A to je v českém prostředí vzácné a cenné!

Proto je i dnes, v roce 2013 nesmírně lákavé tento fenomén uchopit a spojit ho s novým vnímáním současného divadla. Vytvořit s jistou nadsázkou „vlastní“ nové Zábradlí, resp. vybudovat takovou autentickou uměleckou a společenskou tvář divadla, která bude navazovat na kořeny, ale nebude jen setrvačnou nápodobou sebe samé. Město Praha dnes takové divadlo potřebuje. Tato vzrušující představa je také logickým krokem v dalším uměleckém a profesním rozvoji osobností, které spojily síly v tomto projektu. Jsou to umělci, kteří to dokázali v projektech menšího rozsahu, vybudováním svébytných a originálních autorských souborů, vytvořením specifického divadelního jazyka a v neposlední řadě i úspěšným hostováním v mnoha profesionálních českých i zahraničních divadlech.

Domníváme se, že město Praha nepotřebuje ve svém portfoliu další komorní činohru založenou na interpretaci klasické (nebo novější) dramatické literatury – takovou scénu má například v Činoherním klubu -, ale spíše dynamický prostor, který bude sledovat soudobé trendy světového divadla. Tak vznikne prostor na pražské divadelní mapě nejen unikátní, ale i konkurenceschopný především ve srovnání se zahraničím.

Možnost ucházet se o vedení Divadla Na zábradlí je po dvaceti letech unikátní příležitostí pro mladší generaci divadelníků. Příležitostí kontinuálně formulovat a rozvíjet v jednom prostoru minimálně po dobu několika sezón názor na současné české a světové divadlo. Názor, který oslovuje diváky všech generací, ale zejména cílí na mladší a střední generaci. Odkaz osobností, které Zábradlí zakládaly a v průběhu více než padesáti let formovaly jeho tvář, je našemu vnímání divadla velmi blízký. Možná i proto se dva umělci - Ivan Vyskočil a Jiří Suchý - kteří Divadlo Na zábradlí koncem 50. let spoluzakládali, rozhodli doporučit náš projekt (viz příloha). V tom spatřujeme výraznou symboliku!

ZÁKLADNÍ TEZE:

- Chceme Zábradlí dostat do pohybu!
 - Chceme dělat divadlo, které bude autorské, zábavné, komunikativní a autentické!
 - Chceme divadlo dělat, a ne ho bořit!
 - Chceme vytvořit divadlo, které má jednu výraznou uměleckou tvář a není nesourodým slepencem!
 - Chceme prostředky divadla využívat více na vlastní tvorbu a její propagaci než na samotný provoz instituce!
 - Chceme dle možností využívat i další finanční zdroje (zejm. zahraniční) a rozšiřovat tak možnosti divadla a jeho soběstačnost!
 - Chceme z hlediska poslání a provozu štíhlé, ale sebevědomé a otevřené Zábradlí, které bude skutečným centrem divadelní Prahy!
 - Chceme být flexibilním divadlem, které i při prostorových omezeních budovy bude schopné uspokojit i ty nejnáročnější požadavky tvůrců a diváků!
 - Chceme být divadlem, které bude se svým okolím komunikovat a bude celoroční živou součástí centra Prahy, tj. **místem, kde se žije!**
-

B. Tým – personální otázky

Fungující a vyvážený tým, který je dobře veden a který funguje i po lidské stránce, je základem úspěšného řízení každé instituce. Divadlo Na zábradlí disponuje v tuto chvíli funkční administrativou, ekonomickou sekcí a umělecko-technickým provozem, do nichž není třeba okamžitě po výměně ředitele výrazněji personálně zasahovat.

Tým DNZ bude třeba doplnit zejména o zkušeného specialistu na oblast marketingu a PR. Vzhledem k tomu, že je třeba zcela přebudovat diváckou skupinu, způsob komunikace s ní a oslovit nové cílové skupiny publika, tak je třeba tým DNZ posílit. S několika adepty na toto místo už předběžně jednáme.

Další pozice, která v DNZ v tuto chvíli úplně chybí, je fundraiser – v našem případě zaměřený zejména na získávání a administrování grantů a příspěvků ze zahraničních zdrojů.

Nutné personální zeštíhlení, resp. obměna na některých pozicích, bude probíhat až v pozdějších obdobích v souvislosti s přerodem celého divadla a jeho repertoáru. Proto je součástí tohoto projektu v první fázi kromě příchodu nového ředitele zejména kompletní výměna uměleckého vedení divadla, které by mělo pracovat v tomto složení:

- **Petr Prokop** – ředitel (podrobný životopis v příloze)
- **Jiří Havelka** – umělecký šéf a režisér (podrobný životopis v příloze)
- **Marta Ljubková** – šéfdramaturgyně (podrobný životopis v příloze)

I. VEDENÍ DIVADLA

Kandidát na místo ředitele **Petr Prokop** disponuje dlouholetými zkušenostmi (více než 15 let) z oblasti řízení kulturních projektů (dlouholeté řízení Pražského Quadriennale, kontinuální vedení nezávislého divadelního souboru Divadla Vosto5, řízení Festivalu pouličního divadla, působení ve vedení DAMU) a to jak na bázi nestátní neziskové organizace, příspěvkové organizace, tak i veřejné vysoké školy. Má také pracovní zkušenosti z komerční sféry. Vzhledem ke své aktivní umělecké činnosti sám sebe definuje jako **kreativního producenta**. V posledních letech se věnuje také pedagogické práci na katedře produkce DAMU. Bude působit jako statutární orgán divadla, tj. bude primárně odpovědný za veškeré dění v divadle s důrazem na produkčně-ekonomické fungování divadla a jeho celkové strategické směřování.

Uvažovaný umělecký šéf **Jiří Havelka** je výraznou tvůrčí individualitou, což prokázala i řada ocenění a ohlas odborné i široké veřejnosti. Tvoří převážně autorské činohry vytvářené metodou řízené kolektivní improvizace, tedy tzv. „devising theatre“. Jeho inscenace jsou ve skutečném smyslu slova divácké. Pracoval takto v mnoha českých divadlech (Dejvické divadlo, Divadlo Na zábradlí, HaDivadlo, Divadlo na Vinohradech, Divadlo Archa, Divadlo Petra Bezruče, Studio Ypsilon, MeetFactory a často se vrací do studentského divadla DISK) a v současnosti se věnuje také pedagogické práci na katedře alternativního a loutkového

divadla DAMU, kterou vede. V divadle bude působit jako kmenový režisér a bude zodpovídat mj. za umělecký soubor a programové zaměření divadla.

Dramaturgyně **Marta Ljubková** se s oběma setkává dlouhodobě pracovní (DAMU, Pražské Quadriennale, příprava inscenací) i osobně. Po krátkém angažmá v Západočeském divadle externě spolupracuje s divadly různých typů (Divadlo Petra Bezruče, NoD, Západočeské divadlo Cheb, Husa na provázku, Divadlo v Dlouhé) a s tvůrci nejrůznějších zaměření. Pedagogicky působí na DAMU a FF UK, zabývá se teoretickou reflexí dramatu a literatury. V našem týmu bude působit jako šéfdramaturg divadla zodpovědný mj. za řízení umělecké rady divadla a sestavování dramaturgického plánu.

Tento tým má řadu zkušeností z dlouholeté vzájemné spolupráce na různých projektech a platformách (PQ, Vosto5, DAMU), a jde proto o prověřený fungující kolektiv vysoce kompetentních osobností, které si mnohokrát ověřily, že spolu mohou úspěšně spolupracovat. Celé uvažované širší umělecké vedení divadla dlouhodobě pracuje v kontextu současného světového divadla, podílí se na mezinárodních projektech a aktivně se účastní mezinárodních konferencí. Koordinátorem a dramaturgem veškerých plánovaných zahraničních a mezinárodních aktivit (více viz dále) bude **Sodja Lotker**, umělecká ředitelka Pražského Quadriennale, která disponuje velikým množstvím zahraničních kontaktů a rozsáhlým know-how v oblasti zahraničního fundraisingu.

II. HERECKÝ SOUBOR

Postupné proměně se samozřejmě nevyhne ani herecký soubor. Vzhledem k termínovaným smlouvám celého uměleckého souboru do konce sezony 2013/14 bude i obměna souboru postupná, s maximálním důrazem na dohodu a korektní vztahy. Současná podoba souboru každopádně zanikne nejpozději k červenci 2014. Nově budovaný soubor bude výrazně menší – jeho jádro bude činit cca 5-8 herců, kteří budou kmenovými spolupracovníky uměleckého vedení a budou na konkrétní projekty doplňováni hosty. Konkrétní jména vzhledem k udělení souhlasu se zveřejněním této koncepce neuvádíme a předložíme je až v případě zájmu výběrové komisi. Tento systém je vzhledem k rozdílnému charakteru jednotlivých plánovaných inscenací výhodnější než současný systém pevného širšího souboru. Umožňuje totiž pružně reagovat na potřeby připravovaných inscenací a efektivněji čerpat finanční prostředky určené na odměny umělců.

III. REZIDENTI

Kromě výše zmíněného uměleckého vedení počítáme i s dlouhodobou spoluprací s dalšími režisérskými osobnostmi (rezidenty), které by pro Divadlo Na zábradlí připravovali cca 1-2

inscenační projekty různého typu za sezónu. Tito režiséři nám pro účely tohoto výběrového řízení přislíbili (s výjimkou Jana Mikuláška) svou exkluzivitu:

- **Viliam Dočolomanský** - režisér, stálý host/ rezident
- **Jan Mikulášek** – režisér, stálý host/ rezident
- **Petra Tejnorová** – režisérka, stálý host/ rezident
- **Vojta Švejda** – performer/mim, stálý host/rezident

Profily rezidentů

Viliam Dočolomanský (1975)

Vystudoval režii na brněnské JAMU. V roce 2002 založil mezinárodní divadelní studio Farma v jeskyni. Mezinárodní divadelní studio vedené Viliamem Dočolomanským se zaměřuje na tvorbu, vývoj a zkoumání lidského výrazu. Zabývá se vztahy já - ty, tělo - hlas, kultura - příroda, veřejnost - intimita, výzkum - tvorba. Svěbytný jazyk jeho tvorby překračuje hranice mezi žánry fyzického, tanečního nebo hudebního divadla. Svá představení chápe jako sdílení zkušenosti mimo slovo a limity běžného konceptuálního porozumění. Zajímá ho konfrontace mezi historicko-politickými fakty a osobním vnímáním světa. Kromě inscenací, site specific projektů, koncertů a divadelních eventů se spolu s Farmou v jeskyni zaměřuje na scénický výzkum a workshopy pro veřejnost. Je držitelem mnoha ocenění, mj. v roce 2011 získal evropské ocenění Winner of the XII Europe Prize Theatrical Realities a za práci s Farmou v jeskyni získal nominaci na Státní cenu Ministerstva kultury za přínos v oblasti divadla. Za svoji inscenaci *Sclavi/Emigrantova píseň* získal režijní Cenu Alfreda Radoka za rok 2005.

Jan Mikulášek (1978)

Nejvýraznější režisér mladší generace. Studoval na brněnské JAMU (obor činoherní režie), nejdříve pod vedením Petera Scherhaufera a poté Zbyňka Srby, školu nedokončil. Už při studiích byl výraznou režisérskou osobností, záhy se stal uměleckým šéfem brněnského Divadla Polárka). Za svého působení v Divadle Polárka z něj spolu s některými svými stejně smýšlejícími vrstevníky vytvořil sledovanou alternativní scénu, která se orientovala především na autorskou tvorbu pro široké spektrum diváků. Později byl uměleckým šéfem ostravského Divadla Petra Bezruče, kde se jako režisér definitivně prosadil (*Evžen Oněgin* z roku 2007 je na repertoáru dodnes). Profilové inscenace z poslední doby vytvořil v Národním divadle moravskoslezském (*Gottland*), v brněnské Redutě (*Korespondence V + W, Europeana*) či v brněnské Huse na provázku (*Doktor Faustus, Višňový sad*). V posledních třech letech byl pravidelně nominován za své inscenace na režijní Cenu Alfréda Radoka (naposledy letos, *Na větrné hůrce*, Divadlo Petra Bezruče).

Petra Tejnorová (1984)

Vystudovala režii na Katedře alternativního a loutkového divadla DAMU v Praze. Vytváří jak vlastní divadelní projekty, tak i pohostinské režie. V současnosti působí taktéž jako pedagožka KALD DAMU. Zkoumá rozličné možnosti vztahu mezi hercem a divákem, hledá novou roli pro divadlo v současném světě, experimentuje s fyzickým a dokumentárním divadlem, divadelními konvencemi. Je autorkou velice rozdílných inscenací: v plzeňské Alfě připravila hru o světě adolescentů *TEĎ 55 31 13 já*, v Dejvickém divadle *MODROVOUS/SUOVORDO*, v pražském Divadle Alfred ve dvoře představila neobvyklou textovou koláž s názvem *I AS ON ME DE A* či analýzu mechanismů násilí a manipulace *My Funny Games* v Divadle Disk. V těchto dnech má premiéru její autorský film *Knihy o plánu*. V roce 2008 byla nominována na Cenu Alfréda Radoka jako Talent roku.

Vojta Švejda (1976)

V našem širším uměleckém týmu reprezentuje extrémněji pojímané autorské divadlo. Vzhledem k tomu, že pracuje v oblasti experimentální pantomimy s pohybem a humorem je pro nás také zajímavým svorníkem s historií Divadla Na zábradlí.

Vystudoval nonverbální a komediální divadlo na pražské HAMU, herec, mim, věnuje se herectví, autorské divadelní tvorbě a improvizaci. Během studií byl angažován jako herec-mim v divadle mimů Alfréd ve dvoře. Účinkoval také v inscenacích Národního divadla v Praze. V roce 2012 získal cenu Divadelní DNA - Development of New Art Continuum, za vysokou uměleckou a tvůrčí integritu a reprezentaci nového českého autorského divadla v zahraničí. Získal Cenu diváka na festivalu Česká taneční platforma za inscenaci *Albert se bojí*. V roce 2002 získal cenění za herecký výkon a dramaturgii za inscenaci *Bliss* na festivalu *Mimolet* v Irkutsku. V roce 2009 byl nominován na Cenu Alfréda Radoka jako Talent roku.

Konkrétní inscenační plán na následující dvě sezóny se zapojením jednotlivých tvůrců je součástí části C. Dramaturgie.

C. Dramaturgie

I. ÚVOD

Naše koncepce Divadla Na zábradlí vychází z nejsoučasnějšího uchopení a pečlivého zvážení pojmu **dramaturgie**. Domníváme se, že právě v tomto divadle nejde o to, přidat se k tradičně chápanému interpretačnímu divadlu, které za sezónu připraví několik inscenací starších či novějších her a k nim přidá tzv. „doprovodný program“.

Usilujeme o posun v dramaturgii tak, jak k němu dospívá evropské divadlo nejen v sousedních zemích, a také v závislosti na nejlepší tradici DNZ z dob, kdy bylo ještě divadlem autorským a experimentálním (ne náhodou byla jeho první inscenace žánrově označena jako „leporelo“). Tam, kde kdysi Jiří Suchý či Ivan Vyskočil experimentovali s jazykem, slovem, formou, samotnou divadelností a její podstatou, bychom chtěli navázat stylem jedenadvacátého století, které nestaví na předem fixovaném textu, ale spíš vychází – v duchu dokumentárního, postdramatického divadla – z **témat**.

Práce na jevištním tvaru je pro nás prací s materiálem rozličného tvaru a původu, který formujeme tak, aby vznikla inscenace ne nutně postavená na předem napsaném textu. Jdeme opačnou cestou – text nazkoušené inscenace stojí na konci, jako jeden z možných produktů, užitečných i jinde, mimo naše divadlo. Nedílnou součástí takového procesu je **divák** a jeho aktivní participace, teprve konfrontací, přímým dialogem s ním vzniká smysluplné dílo.

Angažovanost chápeme ve smyslu nasávání ducha doby, ve které žijeme. Pro náš přístup je podstatná fáze rešerší, získávání informací, různých úhlů pohledu atd., tak abychom vše mohli následně přetavit ve skutečně divadelní zážitek. Jde nám o objevování nových možností divadelní komunikace, ale nechceme opouštět divadlo jako takové. Cílem všech našich vedlejších aktivit je ve výsledku divadlo!

II. SEZÓNA 2013/14

Páteřní osu naší koncepce tvoří **tři inscenace** za jednu sezónu vzniklé pro hlavní sál DNZ, na nichž budeme pracovat kolektivním principem tzv. devised (česky také „autorského“) divadla. Zkoušením **nově vzniklé texty budeme vydávat tiskem** jako součást služby divákům, ale i ostatním divadlům – v tomto směru chceme naši laboratoř co nejvíce otevřít celé domácí divadelní obci.

Výchozím dramaturgickým bodem pro první dvě sezóny je **Vědomí jako téma**. Vědomí je základem všeho, co považujeme za lidské. Nejde však o téma v klasickém estetickém významu, ale tématem je nám člověk sám. Divadlo nikdy nebylo a ani nebude nic jiného než model světa a člověka v něm. Co činí člověka člověkem? Zajímají nás dvě základní linie – svět vnější a vnitřní a jejich střet. Vnější realita do jisté míry nezávislá na lidském vnímání (je-li nějaká) a vnitřní skutečnost. Fyzický versus mentální obraz skutečnosti. Krajiny vnější a

vnitřní. Vycházíme z premisy, že k prolínání těchto dvou entit dochází v lidském vědomí. Lidské vědomí jako tajemství, jako záhada stvoření. Zajímá nás také střet tzv. tvrdých a měkkých věd. Tedy pohled objektivní i subjektivní. Prolínání kvantové fyziky s deskriptivním modelem světa, neurologie s psychologíí a divadla s realitou. Nejnovější výzkumy mozku zasahují nejhlubší poznatky o fungování lidského individua. Nutí nás pokládat a přehodnocovat poznatky v oblasti práva, sociálních věd, filozofie i každodenních lidských vzorců chování.

Kromě inscenací pro hlavní sál počítáme s pravidelnou spoluprací i s dalšími tvůrci, kteří budou vytvářet své menší projekty přímo pro ostatní prostory DNZ (Švejda, Cihlák¹). V případě možností zde též uvádět i svoje další stávající inscenace. Za sezónu budou vznikat tři menší inscenace pro ostatní prostory/instalace/kabarety/ inscenované diskuse (atd.), přičemž v té první počítáme se dvěma. Na menších projektech mimo hlavní sál se samozřejmě budou podílet i naši klíčoví spolupracovníci i umělecký šéf divadla.

II. 1

První inscenace první sezóny bude mít – jako skutečně zahajovací titul po podzimním rozloučení se stávajícím repertoárem – premiéru na počátku března 2014 v rámci zahajovacího týdne, kterým odstartuje nový umělecký program.

Režisér a umělecký šéf Jiří Havelka připraví se svým týmem **Dechovku (Dokumentární drama o třech obrazech z jedné vsi)**.

Námět vychází z autentické historické události, kdy v obci Dobronín na Jihlavsku došlo v rámci živelného poválečného odsunu k brutálnímu zavraždění skupiny místních Němců. Nejde však o hledání viníků či analyzování příčin, nýbrž o paměť jednoho místa, v tomto případě kulturního sálu. Tedy jde mj. o proměnu času a takto i vědomí v rámci identického prostoru. Pro tento projekt míníme využít celý prostor divadla a pokusit se o jakýsi site-specific v divadle: příběh jedné obce, kterou válcovaly dějiny, se odehrává v tanečním sále, který bude simulovat „přirozená scénografie“ stávajícího velkého sálu (s demontovanými sedadly); zbytek divadla poslouží jako předsálí, resp. další související prostory.

Základní textové východisko a koncept inscenace je připraven (vznik byl dotován tvůrčím stipendiem MK ČR). Tyto materiály opět nejsou z pochopitelných důvodů součástí zveřejněné koncepce a v případě zájmu je předložíme výběrové komisi.

¹ Divadlo Vosto5, jehož jsou jak Petr Prokop, tak i Jiří Havelka kmenovými členy, zůstane i v případě úspěchu našeho týmu nezávislým divadelním sdružením, které nebude pevně spojené s jedním divadelním prostorem. Vosto5 je divadlo, které ke své existenci a tvorbě potřebuje relativní volnost. Pestrost a neukotvenost ho spíše posiluje. S Divadlem Na zábradlí bude samozřejmě nárazově spolupracovat (přenesení pravidelných talk show Kupé v lese, koprodukcce nové inscenace Disidenti apod.), ale uchová si svou samostatnost a svůj osobitý styl.

II.2

Druhá inscenace sezóny bude mít také premiéru v rámci zahajovacího týdne nového Zábradlí v březnu 2014 a bude jí režírovat **Petra Tejnorová**, která naváže na svůj divadelní diptych (JIŽÁK, MĚSTO SNŮ, 2012, – EDGE, 2013), který se věnoval otázkám věku. Ve třetí části vytvoří další divadelně-filmovou sondu do života teenagerů v centru Prahy, přičemž ve výsledném tvaru, tedy na jevišti, můžou stát jak samotní teenageři, tak i v kombinaci s herci (např. Petr Vančura, Ondřej Bauer ad.).

Znovu se tak na jeviště vrátí téma věku, konfrontace vědomí dospělých a dětí. Tejnorová vychází z ideje udělat divadelní inscenaci s dospívajícími/děťmi výhradně pro dospělé publikum (v tomto ohledu jde o návaznost na vlámský soubor CAMPO). Dokumentární přístup se bude aplikovat v rámci sběru inspiračního a tematického materiálu – scénář bude vycházet z autentických výpovědí, ale výsledkem bude inscenace s herci.

II.3

Poslední premiérou sezony (květen 2014) bude opět autorská inscenace režiséra Jiřího Havelky **Zahradník**, inspirovaná skutečnými osudy zahradníka Reného Mandyse, který se čtyři roky bránil prodat podezřelé firmě pozemek, na němž měl odnepaměti zahradnictví. Tento příběh nátlaku neznámého majitele kulminoval fyzickým napadením Mandyse s trvalými následky a dá se říct, že nese takřka mýtické rysy, a to především díky Mandysovu vnitřnímu přesvědčení nepodřít se síle a moci. Nebudeme však usilovat o zobrazení příběhu, nýbrž o divadelní popis vnitřního stavu člověka, který nechce být žádným hrdinou, nestojí o pozornost, chce jen „zahradničit“ a svým chováním tak nezáměrně definuje složitou otázku lidské morálky.

III. PŘECHODNÉ OBDOBÍ OD SOUČASNÉHO STAVU DIVADLA K NOVÉMU UMĚLECKÉMU PROGRAMU

Vzhledem k uvažovanému nástupu nového ředitele k 1. 9. 2013 se tento dostává do nelehké situace, kdy se bude muset vypořádat s aktuálním stavem divadla, které už několik měsíců čeká na nové vedení, a zároveň se musí pokusit čitelně aplikovat svou novou uměleckou koncepci. Z tohoto důvodu navrhujeme použít k přechodu metodu „ostrého řezu“, který by měl proběhnout k 31. 12. 2013. Jako zlomový moment, který oddělí starý a nový program, využijeme 55. výročí od založení divadla 9. prosince 2013. Jakékoli byť jen dočasné prolínání starého a nového programu považujeme za kontraproduktivní, matoucí a nefunkční. Podobným způsobem přerod divadla uskutečnili úspěšně při svém nástupu v roce 1993 i Petr Lébl a Doubravka Svobodová (a to nastupovali po takové osobnosti, jakou byl Jan Grossman). Kompletní proměna divadla by měla proběhnout během dvou sezón, tj. do června 2015.

Vzhledem k náročnosti tohoto přechodového období bude třeba větší tolerance zřizovatele směrem k výkonům divadla.

Harmonogram přechodu:

a) fáze 0 září – prosinec 2013

- dohrává se a postupně se dorníruje aktuální repertoár (omezená část repertoáru – cca 1- 2 inscenace budou případně reprízovány až do konce sezóny, tj. do června 2014)
- připravují se organizační změny a nová tvář divadla
- zkoší se postupně 2 nové inscenace (jedna do hlavního sálu a jedna do Eliadovy knihovny)

b) fáze 0.5 leden- únor 2014

- divadlo nehraje
- probíhá zkoušení druhé inscenace do velkého sálu
- přezkušování a adaptování přenesených inscenací
- úprava interiéru divadla
- příprava zahajovacího týdenního festivalu

c) fáze 1 březen – srpen 2014

- provoz nového DNZ začíná úvodní týdenní přehlídkou nových premiér a velkou společenskou akcí (jakýmsi plesem/vesnickým bálem/tancovačkou), která bude mít návaznost na téma první premiéry
- divadlo hraje do konce sezóny cca 12-15 představení měsíčně
- rozjezd prvního projektu mezinárodní spolupráce
- příprava prvního letního projektu na srpen 2014

d) fáze 2 září 2014 – červen 2015

- postupné doplňování repertoáru
- stabilizace provozu divadla
- evaluace výsledků prvního období (!)

Přechod formou „ostrého řezu“ si vyžádá přenesení některých starších inscenací z původního repertoáru (např. Havelkova inscenace *Ubu se baví*) a dále přenesení některých starších inscenací, které vznikly mimo DNZ (např. inscenace *Já, hrdina; Teatromat* a *Operace: Levý*)

hák). Tyto přenesené inscenace pomohou překlenout období, kdy budeme budovat nový repertoár divadla.

IV. LÉTO 2014

Rozhodli jsme se využívat divadlo k různým projektům i během letní sezóny a podpořit tak koncept Zábradlí jako „místa, kde se žije“. Během měsíce srpna bude divadlo pravidelně otevřené pro návštěvníky a bude v baru a na dvorku divadla nabízet program zaměřený na mladou generaci (spolupráce se studenty DAMU), rodiny i zahraniční návštěvníky Prahy (letní kino, čítárna, malá představení, oživení veřejného prostoru okolo divadla). Uvažujeme také o nejrozdílnějších variantách residencí. Nejvýznamnější činnost však bude zacílená na diváky a přípravu další inscenace. Pro první léto počítáme pro projekt ve spolupráci s Červeným křížem, jehož se diváci budou moct zúčastnit jako figuranti. Jde o velkou akci – cvičení záchranných oddílů.

Máloco demonstruje Baudrillardovu tezi o simulakru („vztah mezi realitou a modelem reality je znejasněn“) lépe než cvičení záchranných oddílů České republiky. Hasiči, policisté, záchranáři či dobrovolníci červeného kříže procházejí pravidelně poměrně rozsáhlými a velmi komplexně připravovanými simulacemi nehod, neštěstí a katastrof. Na těchto (obecně málo známých) akcích se podílí široké množství složek, které do jisté míry suplují jednotlivé komponenty divadelní syntézy. Od scénáře, který udává prostor, čas i charakter (dva havarované autobusy, jeden překlopený na střechu, 5 mrtvých, 2 těžce a 8 lehce zraněných), přes výtvarné gesto (od zdemolovaných autobusů po dokonale iluzivní masky zranění včetně umělé stříkající krve) až po herecké ztvárnění (figuranti, kteří dostanou svůj „part“ včetně výkladu psychologa, jak se v takových chvílích chovat). Prolínání modelu a reality je v takových chvílích pro náhodného kolemjdoucího totální.

S organizátory už jsme navázali kontakt nejen z důvodu výzkumných (rešerše pro konkrétní dokumentární představení zkoumající stírání hranic skutečnosti), ale i pro možnost uspořádat společně velkou výcvikově-zážitkovou událost na hraně cvičení, simulace, site-specific a dokumentárního divadla. Jen tak si dokážeme představit skutečnou změnu role diváka, o proměnu pasivního vnímání, a o tu nám jde v našem konceptu především.

Simulace přinese divákům zcela mimořádnou zkušenost a nám zase materiál pro inscenaci, s níž vstoupíme do další sezóny.

V. SEZÓNA 2014/15

IV.1

V ní zahájíme variantou inscenace na téma „hra“ a realita v režii uměleckého šéfa **Jiřího Havelky**. Inscenace bude vycházet z materiálu, který shromáždíme v rámci letního projektu (viz výše).

IV. 2

Další inscenaci na velkou scénu v druhé sezóně (2014/15) připraví režisér Jan Mikulášek, který svou tvorbou poslední doby vědomě směřuje od interpretace klasických, fixovaných textů, ke svébytnému autorskému typu divadla. I proto jsme ho oslovili a získali příslib trvalé spolupráce residenčního režiséra s pravidelnou prací v Divadle Na zábradlí.

IV.3

V průběhu celé sezóny bude na svém projektu pracovat Viliam Dočolomanský, režisér světového formátu, který je sice nedílně spjat se souborem Farmy v jeskyni, jeho tvorba však bude – ve své intenzitě a síle – znamenat mimořádné oživení pro stabilní pražskou scénu. Forma a varianta výstupu jeho práce bude dohodnuta podle tématu, na jehož specifikaci stále pracujeme. Dočolomanský bude pro DNZ připravovat projekty, které nebudou kopií jeho práce ve Farmě v jeskyni, ale budou originálními a svébytnými díly, ve kterých bude - na rozdíl od své předchozí práce - pracovat i s novými výrazovými prostředky.

VI. DALŠÍ NÁMĚTY DO NÁSLEDUJÍCÍCH SEZÓN

Tyto a další náměty bude umělecký šéf Jiří Havelka zpracovávat v dalších sezónách:

Serkis / Neviditelný herec (Jiří Havelka)

Námětem inscenace je příběh britského herce Andyho Serkise, který se proslavil především jako expert na Full Performance Capture (způsob animace, kdy je skutečný herec ve výsledném filmu postprodukčně nahrazen/naklíván digitální postavou, např. zvířetem, které má zcela věrné pohyby a mimiku). Zamýšlená inscenace bude reflektovat a zároveň hledat novou pozici herce v současném přetechnizovaném prostředí umělecké tvorby. Projekt je pečlivě rozpracován, v případě zájmu bude předložen výběrové komisi.

Lanovka (Jiří Havelka)

Komorní politické drama z horské oblasti o rekreačním programu během summitu Evropské unie při příležitosti zahájení předsednictví ČR.

Při zahájení českého předsednictví EU vymyslel český prezident odpočinkový program v rámci prvního summitu uspořádaného v Praze pro vrcholné představitele jednotlivých evropských států. Prezident Klaus vybere lyžařský zájezd do Krkonoš. Přihlásí se zástupce Německa (Merkelová), Francie (tehdy ještě Sarkozy), Slovenska

(Fico), Finska (Halonen), Rakouska (Fischer) a Polska (Kaczynski), kteří spolu vyrazí lanovkou na svah. Každá lanovka se ale někdy zastaví...

VII. MENŠÍ PROJEKTY

V programu divadla počítáme s pravidelnou spoluprací s dalšími tvůrci, kteří budou vytvářet své menší projekty přímo pro prostory DNZ, v případě možnosti zde též uvádět i svoje další stávající inscenace (Švejda, Cihlář ad.). Budou to menší inscenace/instalace/kabarety/inscenované diskuse (atd.) a měly by vzniknout tři za sezónu.

Konkrétním příkladem je projekt dramaturga a režiséra Ondřeje Cihláře **Disidenti** - plánovaný na květen 2014. Inscenace bude hudební revue, jejímž tématem je mimořádně zajímavý fenomén současného postavení bývalých disidentů z období komunismu a jejich vnímání společností: téma, které je v prostředí Divadla Na zábradlí mimořádně dráždivé. Vznik textové předlohy byl podpořen tvůrčím stipendiem MK ČR a bude dokončen v létě 2013.

VIII. DALŠÍ AKTIVITY

Materiál použitý při přípravě inscenace (textový, výtvarný, hudební atd.) bude v různých variantách zužitkován i v ostatních prostorách divadla. Při vědomí prostorové členitosti a pestrosti stávajícího DNZ počítáme s akcemi, které však budou k divadlu dostředivé – přednášky, setkání, talk-show, instalace atd. uchopíme jako divadlo, v němž půjde o přímou komunikaci s diváky, a také neustálé zkoumání pojmu divadelnost jako takového. Máme zkušenosti, že tvůrčí práce na inscenaci „tematického“ ražení generuje množství otázek, na které se na jevišti nedostává – takový „zbytkový“ materiál by právě měl a mohl, ve formě mnohem otevřenější a směrem k divákům dialogičtější, opanovat ostatní vhodné prostory DNZ (Eliadova knihovna, zkušebna, dvorek).

VI.1 Talk-show

Součástí dramaturgie divadla Na Zábradlí bude i série talk-show, během níž se jednou za měsíc představí přední vědci, teoretici a umělci, aby promluvili o tématech spojených s náměty jednotlivých inscenací. V první sezoně hlavně na téma vědomí, svědomí a paměť. I tady nás zajímá střet tzv. tvrdých a měkkých věd - pohled objektivní i subjektivní. Tyto talk shows budou moderovat ředitel divadla Petr Prokop a umělecký šéf Jiří Havelka nebo dramaturg Ondřej Cihlář a budou mít výraznou divadelní podobu.

VI.2 Výtvarné divadlo

Jednou za rok otevřeme hlavní scénu vizuálním umělcům, pracujícím s divadelní akcí

ve výtvarných formách (instalace, performance, video art) formou třídenního festivalu, který uspořádáme s předními kurátory pražských galerií (Transit Display nebo Hunt Kastner). Příklady umělců: Krištof Kintera, Josef Bolf nebo Martin Zet.

VI.3 Zavírání sezony

Každá sezóna bude uzavřena několikadenním festivalem, který bude shrnovat uplynulé období, bude nabízet ochutnávky z toho, co bude čekat diváky v sezóně příští a během pravidelného letního projektu, a představí několik hostů, kteří se vědí k tématu následující sezóny.

IX. ZAHRANIČNÍ SPOLUPRÁCE

Důležitým aspektem DNZ bude zahraniční spolupráce. Jednou za rok přivezeme zahraničního režiséra pracujícího formou autorského anebo dokumentárního divadla. Jeho práce proběhne ve dvou fázích: první výzkumné, kde režisér během rezidence v divadle zkoumá vybrané téma inscenace v kontextu souboru, prostoru divadla a české kultury - na závěr proběhne veřejná prezentace (formou vycházející z podstaty pracovního procesu, tj. jako přednáška, rozhovor nebo work-in-progress). Druhá fáze se bude skládat ze zkoušek už přímo vedoucích k regulérní premiéře. Příklady předních zahraničních režisérů, kteří pracují autorským (post-dramatickým, dokumentárním a „devised“) způsobem, které přivzeme ke spolupráci: Ray Scheib (dokumentární, devised divadlo a media, USA), Arpad Schilling (pomezí činohry a komunitního divadla, Maďarsko), Boris Bakal (komunita a prostor jako materiál, Chorvatsko), Rolf Abderhalden (poeticko-výtvarné autorské divadlo, Švýcarsko), Steve Cossan (tradiční dokumentární divadlo, USA) atd.

Zahraniční spolupráce bude dále znamenat navázání dlouhodobější spolupráce s okruhem divadel a divadelních organizací, které alespoň část své činnosti věnují autorskému divadlu - např. Kammerspiele Mnichov (činoherní divadlo pracující i s dokumentárním a komunitním divadlem), ZKM Zagreb (přední chorvatské progresivní činoherní divadlo), New Dramatists New York (organizace pro vývoj nových dramatických textů) nebo Instytut Adama Mickiewicza z Polska (divadelní ústav propojující polské divadlo se světem) atd. S těmito organizacemi navážeme spolupráci prostřednictvím výměny výjezdů inscenací, ale případně i koprodukcí, laboratorních výměn, rezidencí dramatiků, režisérů a dramaturgů, veřejných čtení a prezentace work-in-progress, které jsou pro proces tvorby autorského divadla podstatné.

S výše uvedenými režiséry a organizacemi jsme v minulosti byli přímo nebo přes naši spolupracovnici Sodju Lotker v pracovním spojení.

D. Marketing a PR

Jedním ze zásadních deficitů současné podoby divadla je způsob jeho komunikace s veřejností. To samozřejmě úzce souvisí se současným uměleckým programem. Proto je třeba v návaznosti na nové umělecké vedení posílit marketingové oddělení a přivést do divadla zkušeného marketingového manažera, který postaví celou novou komunikační kampaň divadla (směrem k laické i odborné veřejnosti, médiím) a pomůže **redefinovat diváckou skupinu**. Už samotný přerod divadla je třeba intenzivně propagovat a využít náhlého zájmu médií a diváků k systematickému budování nové image divadla. Chceme vytvořit divadlo, které nebude jednoduše zaměnitelné s celou řadou dalších pražských činoherních scén, a v tomto smyslu chceme vyplnit díru, která na pražském divadelním trhu bezesporu existuje. Havelkovy inscenace, ať už byly realizované v kterémkoli divadle, na sebe vždy vázaly specifické mladé publikum, které zůstává věrné (cestu si za ním našlo do Divadla na Vinohradech stejně jako do La Fabriky). Toho je třeba využít a toto publikum pevně přimknout k DNZ. Divácké jádro bude poté třeba rozšiřovat zejména směrem ke střední generaci, která je ekonomicky nejaktivnější, a tudíž má i největší potenciál ve smyslu kupní síly. Střední generace je ve svém rozhodování poměrně opatrná a podvědomě následuje jen prověřené trendy, které vytvořil někdo jiný (např. mladí, umělci apod.). Pěstování publika a jeho výchova je klíčová pro dlouhodobou udržitelnost jakéhokoli uměleckého programu, a proto je klíčová i pro nás. Současné publikum DNZ je poměrně roztříštěné a výše zmíněnou identifikaci postrádá. Proto může být proces redefinice divácké skupiny DNZ (cca 1-2 roky) provázen i úvodním výkyvem návštěvnosti, kdy se současné publikum bude od divadla odklánět a novou diváckou skupinu budeme postupně budovat.

Zábradlí má potenciál stát se opět centrem divadelního a společenského dění, tak jak tomu bylo naposledy v druhé polovině 90. let. Podmínkou je, že ho zejména mladá generace vezme opět za své a bude cítit, že se srozumitelně umělecky vyjadřuje ke světu, ve kterém tato generace žije. Tomu mají také sloužit veškeré doprovodné aktivity divadla v rámci konceptu „**místa, kde se žije**“ včetně letních projektů, baru (u kterého je třeba obnovit původní atmosféru, která přitahovala umělce z celé Prahy), přednášek, vydávání původních divadelních textů atd. Divadlo Na zábradlí se musí skutečně **otevřít**, ne ovšem ve smyslu, že bude přístupné všem tvůrcům a žánrům bez ohledu na kompatibilitu jejich uměleckých programů, ale spíš všem návštěvníkům, potenciálním divákům, zahraničním turistům, tj. všem, kterým má DNZ sloužit. Chápeme totiž provozování Divadla Na zábradlí jako službu veřejnosti.

Další možností, jak budovat značku Divadla Na zábradlí, je intenzivní účast na prestižních festivalech v ČR i v zahraničí. Organizační tým tohoto projektu má v této oblasti rozsáhlé zkušenosti a kontakty. Úspěšná účast na festivalech se divadlu mnohonásobně vrátí ve formě dalších nabídek na zájezdy, zvýšení renomé divadla, vylepšení pozice divadla při vyjednávání se zahraničními hosty atd.

Plánujeme pro divadlo vytvořit zcela nový grafický design veškerých materiálů. Návazně na to chceme upravit i interiér a výzdobu divadla do podoby, která by více odpovídala naší

koncepti. Vše dohromady spoluvytváří celkové vyznění divadla, tj. jakým způsobem a jazykem komunikuje s vnějším světem; jaká je v divadle atmosféra; jak se v něm návštěvníci cítí a zda mají chuť se do něj vracet; a zda divadlo respektují i významní umělci z jiných oborů.

Úsilí o změnu vnímání divadla veřejností považujeme vedle samotné tvorby za druhou nejvyšší prioritu našeho projektu.

E. Finance – rozpočet – provoz

Z hlediska rozpočtu a provozu je problematické navrhnout konkrétní řešení bez detailní znalosti dotyčné organizace. Divadlo Na zábradlí je bezesporu ve stabilní ekonomické situaci a téměř dvacetimilionový příspěvek zřizovatele mu umožňuje fungování bez existenčního strachu z budoucnosti. Detailnější popis potřebných kroků je možný až po důkladné analýze účetnictví a vnitřní struktury divadla.

Proto v této oblasti pouze vymezujeme základní tendence a naznačujeme, jak bychom v mantinelech současného rozpočtu rámcově postupovali:

- 1) DNZ v současnosti nevyužívá možností, jak obohatit rozpočet divadla o další výnosy v hlavní činnosti. Pravděpodobně tomu tak je kvůli stávající dramaturgii. Přestože režim příspěvkové organizace není vícezdrojovému financování příliš nakloněn, i tak existují poměrně rozsáhlé možnosti, jak dosáhnout na finanční prostředky např. na zahraniční spolupráci – z evropských fondů (např. program EU Creative Europe, nástupce dřívějšího programu Culture), příspěvků zahraničních ambasad a kulturních institutů, příspěvků od nadací a fondů podporujících mezinárodní spolupráci, koprodukcí se zahraničními partnery nebo festivaly. Petr Prokop i Sodja Lotker mají v oblasti získávání těchto zdrojů rozsáhlé praktické zkušenosti (zejména z pořádání Pražského Quadriennale).

I v domácím prostředí se nabízejí možnosti koprodukcí s dalšími subjekty (např. s festivaly, sítěmi nebo nezávislými soubory, jejichž reprezentanti budou s DNZ dlouhodoběji spolupracovat) při vzniku nových inscenačních projektů. Divadlo se podělí o náklady na vznik projektů s dalším neziskovým subjektem, který naopak dosáhne na jiné grantové příležitosti, kde příspěvková organizace žádat nemůže.

- 2) Vzhledem k výše zmíněné potřebě přebudovat tvář divadla bude nutné postupně navýšit objem prostředků na propagaci a marketing – DNZ dnes do této oblasti investuje pouze cca 3% svého rozpočtu v hlavní činnosti. To bude možné navýšením výnosů (viz výše), příp. přesunem z jiných částí rozpočtu, zejména pak ze mzdových prostředků po nutném personálním zeštíhlení divadla.
- 3) Restrukturalizace nákladové stránky rozpočtu si vyžádá úpravu poměru mezi limitovanými mzdovými prostředky a ostatními prostředky v neprospěch těch mzdových. Vzhledem k tomu, že plánujeme zásadní redukci uměleckého souboru v zaměstnaneckém poměru k divadlu, bude větší množství prostředků vypláceno formou autorských honorářů, tj. služeb. Maximum prostředků získaných nad rámec příspěvku zřizovatele bude investováno do vlastní tvorby (honorářů, nákladů na výrobu apod.) a do marketingu.
- 4) Výkonové ukazatele: DNZ v současné době vykazuje cca 255 představení na vlastní scéně za rok. Vzhledem k zásadně odlišnému charakteru našeho programu, který nebude umožňovat takto intenzivní hraní, a postupně nabíhajícímu repertoáru se toto číslo sníží na průměrně 12-20 představení za měsíc, tj. cca 160-180 představení za rok. Snížení

výnosů ze vstupného bude vykompenzováno vyššími výnosy z dalších zdrojů a nutnými úsporami v rozpočtu (např. redukcí nákladů v umělecko-technickém provozu).

- 5) Současný repertoárový způsob hraní bychom rádi nahradili hraním v krátkých sériích (zhruba 2-3 představení po sobě). Snížíme tím nároky na umělecko-technický provoz. Tento systém nicméně vyžaduje dobrou koordinaci zkoušení nových inscenací a hracího plánu na všech scénách DNZ.
- 6) Vzhledem k charakteru uměleckého programu bude třeba zvážit výhodnost udržení si vlastních dílen, resp. krejčovny. Toto rozhodnutí a jeho následky na rozpočet ovšem nelze zhodnotit bez detailní znalosti rozpočtu organizace (takto podrobné finanční údaje nejsou k dispozici).
- 7) V doplňkové činnosti bude třeba hledat možnosti zvýšení výnosů – např. výhodnější pronájem baru.

Zásadní otázkou zůstává problematika transformace stávajících příspěvkových organizací hlavního města Prahy na jiné právní formy, a tím i zásadní proměna celé pražské divadelní sítě. Vzhledem k tomu, že zřizovatel nemá v tuto chvíli v této otázce žádné oficiální stanovisko, problematiku považujeme pro účely výběrového řízení za irelevantní.

Předkladatelé tohoto projektu nicméně považují za nutné konstatovat, že bude-li tento projekt úspěšný, případné transformaci příspěvkové organizace Divadlo Na zábradlí se rozhodně bránit nebudou a budou zcela respektovat rozhodnutí zřizovatele.

F. Systém sebehodnocení a kontroly

Systém sebehodnocení, resp. vnitřní evaluace a kontroly plnění poslání organizace považujeme za nedílnou součást a povinnost všech institucí financovaných z veřejných zdrojů. Kromě dnes už skoro běžné povinnosti zveřejňovat výroční zprávy organizace na internetových stránkách se v naší koncepci jedná o pravidelné **sebehodnocení ve dvouletých cyklech**. Základem pro hodnocení je **strategický plán** divadla na následující 4 roky, který shrnuje a konkretizuje veškeré plány a cíle, jež si divadlo na začátku vytyčí (umělecké, ale i ekonomické a provozní). Po prvních dvou letech proběhne zhodnocení naplňování stanovených cílů, a to formou zpracování veřejné hodnotící zprávy; tu vypracuje ředitel divadla a bude doplněna 4 písemnými oponenturami nezávislých odborníků (3 pro uměleckou činnost a 1 pro produkční a ekonomickou oblast). Hodnotící zpráva bude podrobena otevřené diskusi v rámci veřejného slyšení v prostorách divadla za účasti zástupců města, divadla, odborné, ale i široké veřejnosti. Výstupem bude případná úprava strategického plánu na následující období.

Po dalších dvou letech, tj. 4 roky od začátku činnosti, chceme v podobném režimu provést hlubší hodnocení, v rámci něhož vydáme sborník odborných reflexí na inscenační projekty realizované za uplynulé 4 roky a uspořádáme podrobný divácký průzkum, který nám pomůže zmapovat strukturu a potřeby divácké skupiny DNZ. V rámci tohoto veřejného hodnocení budeme obhajovat znovu svůj umělecký program na další případné období.

Z tohoto hlediska se nám zdá jako ideální horizont funkčního období nového ředitele 5 let. V případě, že po čtyřech letech neobhájíme svůj program, tak bude mít město prostor vypsát výběrové řízení na nové vedení divadla.